

trebah na mladino, da bomo na ta način okrepili svoje lastne vrste. Mladina vedno poživi delo, poživi tudi družbo v kateri se pojavi in upajmo, da bo poživila tudi naše vrste. Skušajmo pridobiti vse nove učitelje in učiteljice za člane stanovske organizacije in pritegnimo jih k organizacijskemu delu, uvajajmo jih v to delo in nudimo jim čim več razmah! Toda v delu in stanovski zavesti jim moramo biti vzorniki in ne samo besedniki.

Novim našim tovarišem in tovarišicam, ki so po dolgem čakanju vendarle uspeli in prišli do poklica, za katerega so se toliko časa pripravljali ključemo: Vstopite v naše vrste, spoznavajte bistvo organizacije, spoznavajte potrebe stanovskega združenja, da boste spoznali njegovo delo in prizadevanja. Ko boste spoznali pomen in tudi delo boste videli potrebo po sodelovanju v lastni stanovski organizaciji. Vsakdo lahko najde primerna tirišča, kjer bo s pridom uporabljal svojo energijo in voljo, ki bo v korist skup-

nosti, v korist našega stanu in tudi v korist naroda. Prvo je šola. Tej morate posvetiti prvenstveno svoje moči in sile, toda ostalo bo vedno še toliko časa, da se lahko posvetite tudi stanovskemu vprašanju, ki zanimajo in morajo zanimati vsakega učitelja in vsako učiteljico. Zavedajte se, da le sodelavci in aktivni člani učiteljskega združenja morejo presoditi delo in zaradi tega smejo edino ti izrekat kritiko.

Za popolen uspeh je potrebno dvojno. Dobra praksa starejših tovarišev in tovarišic in pa dobra volja mlajših učnih moči. Ako se to dvojno strne v složno delo za šolo in stan, tedaj si lahko obetamo od novo nastavljenih mnogo koristi za lastno stanovsko organizacijo.

Poudarimo ob koncu 234 novo nastavljenih učiteljev in učiteljic naj ne pomeni le 234 člane učiteljske organizacije marveč, naj pomenja tudi ravno toliko vestnih in marljivih sodelavcev in borcev za skupne stanovske interese.

Primer tovarištva, ki je treba nanj pokazati

Brez uvoda o tovarištvu, njegovih dolžnostih in pravicah. Kar primer sam.

Tam nekje je šola, kjer je deloval tovariš, znan po svojem šolskem in izvenšolskem delu. Vedno v organizaciji. Tudi odbornik in predsednik društva. Mož je doslužil in prošil za pokojnino. Na rešitev čaka nad leto dni. Dolgo zanj, a še delj za tovariša, ki je prišel na to šolo. Tudi ta je oženjen, z družino. Kraj, kamor se je preselil, nima stanovskih hiš; da pa ga zasilo spravi pod streho, mu je dal na razpolago neuporabljene razred in zasilen prostor, ki naj mu bo kuhinja. Ni prijetno, ali za silo bi človek potreboval. Saj ve, da je samo začasno, dokler ne dajo predniku prilike, da se umakne. Ker ta bi se umaknil v pokoj, če bi mu le dali. Rajši danes, kakor jutri. Pa se ne more, dokler

nima razrešilnice; ali naj se odseli ob svojem strošku?

Zavest tovarištva bi kaj takega uvidela in potrpečo bi se. Pa se ni. In to je tisto, na kar sem hotel pokazati. Sredi zime je izposloval novodošli tovariš, da se tovariš, ki čaka na upokojitve, razreši upraviteljske dolžnosti ter se tako prisili, da preda upraviteljsko stanovanje novodošlemu.

Spričo takega postopanja se lahko samo vprašamo: Ali smo ali nismo? Ali je vse tisto lepo, kar se govori o tovarištvu, samo prazna beseda, ali je izzorelo v nas v tovariško zavestnost? V svojem idealizmu smo se celo zgražali nad tisto, da je »človek človeku volk« — ali naj postane tovariš tovarišu volk?

In društvo, ki mu je omenjeni tovariš leta bil predsednik? Ali je posredovalo? Zdi se mi, da molči. P. Flerè.

Bilanca

Doba občnih zborov naših sreskih društev — temeljnih edinic celotne naše organizacije, je minula. Slišali in čitali smo tajniška poročila, bolj ali manj razveseljiva poročila blagajnikov, nadzornih odborov itd. Nisem pa zasledil v poročilih objavljenih v »Učiteljskem tovarišu« — poročil, kako so se posamezniki, ali edince borili za temeljna organizacijska načela, bodisi da so bila kršena po osebi našega, ali drugega stanu.

Ni namreč dovolj, da se bori za stanovska načela samo vodstvo organizacije, ampak vsak organiziran in discipliniran član mora ob vsaki priliki in pred vsakomur — poudariti ta načela in jih zastopati tudi tedaj, ako se samo nameravajo kršiti.

Teh poročil — samokritike — nisem opazil — bodisi, da niso bila objavljena — ali pa jih sploh bilo ni.

Samokritika bi bila v danih primerih operacijski nož, ki naj izreže in ozdravi na našem organizacijskem telesu vse, kar je bolnega.

Koliko je naših članov in občinskih odborov, v odborih raznih kulturnih, obrambnih in političnih organizacij, kjer opravljajo zelo važne posle. V vseh teh organizacijah bi se lahko čul glas učitelja, ako se je na teritoriju imenovanih organizacij storilo nekaj, kar bi je v obraz temeljnemu načelom, stanu in organi-

zacije. Ne samo kot učitelji, ampak tudi kot državljani, bi morali poskrbeti, da se vsako nemoralno dejanje obsodi. Blagor državi, blagor vsaki organizirani družbi, ki ima v sebi toliko moralne sile, da odbije vse, kar zaznamujemo z besedo nemoralno.

Opazovanje tovarišev ali tovarišic in njihovega obnašanja v primeru, ko je moral kdo na brzo roko oditi, me privede do žalostnega zaključka, da je v večini našega članstva še premalo samozavesti, premalo čuta do skupnosti in premalo poguma, da bi obsodili, kar je obsojanja vredno. Nekateri so se pri takem dogodku plaho spogledovali in se skrili v najtemnejši kot filistrskega indiferentnega življenja, drugi so pokorno hodili za namišljenimi veličinami, plaho loveč milostne poglede, tretji so se skrili za široki hrbet kake organizacije, odkoder so se glasno blagorovali, da niso taki grešniki itd. Le redki pa so bili, ki so moško dvignili svoj glas ter dejali volu — vol — krivici pa krivica. Skratka, vodstvo se je borilo radi kršitve temeljnih načel v dobrobit stanu na razne načine, ko pa je pogledalo okoli sebe, je videlo mnogo indiferentnih, a mnogih sploh ni bilo videti. Le posamezniki so se borili in padali v neenakem boju.

Vsaka organizacija se uspešno bori le takrat, ako ima za seboj disciplinirano z visoko moralno prežeto armado.

Na jug

Tiste dni je završalo po hodnikih Višje pedagoške šole. Dekret o namestitvi absolutov je deloval kakor bomba. Prišli so ljudje, da se izpopolnjujejo v nauku, v trdni nadi, da jim po zaključku šole ne bo treba v »Sibirije in planjav«. Mislili so — saj me ne morejo prenesti drugam nego na meščansko šolo — a te so vse v mestih ali vsaj v trgih. Razumljivo je, da je marsikdo ob tej priliki mogel zavrniti vasi Bog ve kje v hribih za vedno reči: Z Bogom! Pa tudi, če propade vse, dobro je, je rekel tovariš Jovo: »Svršio ja, ne svršio, selo meni ne gine!« Živeli smo torej vsi v nadi, da se nam obetajo lepa mesta, vsaj taka, v katerih poznamo narod in mentaliteto. Mesto tega — bomba, bomba, ki nas je raznesla po vsej državi od Maribora do Devdelije pa od Miholjca do Tetova. In prav je tako, bomo vsaj spoznali šolske prilike. Bilo jih je, ki so razven psihologije in drugih predmetov študirali tudi zveze, ki so jim dale vsaj zaželjeno smer, če že ne zaželjeno mesto. Smo se pač ponovno prepračili, da so protekciji v prosvetni politiki vrata zaprta, da boljša kvalifikacija prinaša boljše mesto.

»Slušatelji naj na poziv v dnevnikih listih tako nastopijo mesta«

je bilo napisano na oglasni deski. No — še predno so premetitve bile objavljene, sem prejel brzojavko: »Premeščeni ste v Kavadar.« Kavadar — Bože, kje je to? Ime samo me je vlekle na jug. V bližini sem slutil Devdelijo — nisem se varal — a nisem niti verjel. Počakal sem večernih izdaj časopisov — tam sem se zopet našel. Torej tak! V Kavadar, v Vardarsko banovino, na jug, na klasični jug. O Makedoniji sem do takrat imel medle pojme. Gradivo zgodovine mi je sililo v ospredje, z njim pa so se mešali odlomki, ki sem jih tu pa tam čul od ljudi, ki so bili doli — ali so jo sicer poznali — in največ sem čul od takih,

ki so jo »samo« poznali, a videli je niso nikdar, nikdar niso v njej živeli. Ako jih ne bi poslušal, bi šel morda z lažjim srcem na pot. Pripovedovanja pa so me spravila v tako negotovost, da sem krenil na pot s trdno vero, da grem na odsluženje kazni. V tem me je potrdilo tudi vprašanje: »Pa komu si se tako zameril?«

Danes sem mnogo tega že pozabil. Vem pa, da so bile glavne strelce, ki so letale na mene: malarija, nezdrava voda, nečistoča, slaba hrana, čudni ljudje — no in pa hajduki. Z njimi bo najtežje. Mislil sem, da ne bom smel niti na izprehod. Lepega takrat nisem čul ničesar — moral sem na pot.

Predno sem šel na vlak, sem krenil v rektorat, da mi da nekaj v roko. Pokazali so mi dekret, na katerem smo bili vsi. Dekreta za osebnost uporabo takrat nisem dobil, nimam ga niti danes, ko je preteklo že leto — a vem, da ga bodo v prvi priliki zahtevali od mene. Iz rektorata sem sem odnesel v glavi samo dve možnosti ali na mesto — ali ostavko. Kdo bi mislil na ostavko. Srečeval sem klaverno tovariše, ki jih je usoda enako, ali vsaj slično nagradila — srečeval tudi one, ki so imeli zveze — izpitov še ne — pa so zmoglaslavno gledali na nas ubogo rajo. Najbolj zgovorni so bili naši nasledniki — oni, ki so dovršili eno leto. Takrat naj bi nas kdo čul, pedagoška šola bi se zaprla in nobena tajna sila je ne bi ponovno »otvorila«, vsaj ne tako organizirano, kot je danes.

Na pot.

Povil sem sedem češpljic — pa na vlak. Prijatelji z menoj. Kdaj boš doli? Črez dva dni. Dva dni na brzem vlaku. 1200 km. »Pa piši. Pa opiši, kako je doli. Tebi je lahko, ti si preстал — a mi še eno leto tiranije — saj veš. Veš kaj, vsaj eno željo nam izpolni, ko prideš doli. Poišči kakega hajduka, pa nam ga pošlji, da vsaj »onemu« konstruiramo par tangent na njegov hiperboloid ali da mu interpoliramo par zlatih zobov.« Vedel sem na koga

To bridko resnico si moramo povedati v obraz in vzgajati svoje članstvo v tej smeri.

To smo dolžni storiti ne samo radi stanu, ampak tudi radi misije, ki jo ima naš stan med narodom. Moralno visoko stoječe član-

stvo bo vzgajalo moralno visoke stoječe državljane, ti pa bodo znali pridobiti celotnemu jugoslovanskemu narodu in državi velik ugled.

K. L.

Splošne vesti

MANICI ŠEGULA!

Cvet pisam jedva šine v svet,
z ledeno roko že ga boža smrt.
F. Gestrin.

Ne vem, kje si službovala, kod si hodila, kako ti je bilo, vem samo, da si bila dobra in ljubezniva. Spominjam se te še iz onih časov, ko si vstopila v ptujsko meščansko šolo — rdečelčna, rjavooka. Spominjam se te, kako si pritekla s svojo mamico na vrt. Vrt je bil zate pravi kraj; tam sredi cvetja ti je bilo pravo mesto, mlada vrtnarica.

Ali sem videla kdaj tvoje oči žalostne? Nikdar! Dasi mlada, si vendar skrbno zaklepala skrivnostno kamrico svojega srca. Tvoje oko je kazalo vedno cvetno in mladostno dušo.

Ko sem te obiskala zadnjič v bolnici, si se že poslavljala. Tvoje oči so žarele kot sonce, vsa si zdelo žarela. Kot bel brest na poljani si se mi zdela, ki se lomi, ko ga poldan življenja pozdravlja komaj s prvimi žarki. Prijela sem te za vroče roke. Potem si molčala. Kam si se zamislila? Spoštujem in občudujem tvoje izrazito hotenje. Nikdar zase, le za druge si živela. Vsaka tvoja misel je bila nesebičnost, plemenitost, daritev. Jedva si zaslanjala v mlado življenje, že je kamila v tvojo dušo kaplja spoznanja, da nas ničesar ne utrjuje in ne krepi bolj kot odpoved in težko izpolnjena dolžnost.

Sredi nemira življenja je hrepnela tvoja duša po miru. Manica, zgodaj si si zaslužila mir. O, tvoje življenje ni bilo sen. Le odpoved in daritev ustvarjata mir. Kvišku si hrepnela in tvoje hrepnenje se je razrazilo v brezmejne obzore, dokler se ni zgnnil nad tabo pokoj.

Kmalu si ležala tam vsa bela. bela. Nič ni bilo groze. Tvoja belina je vplivala kakor bel nageljček, ki je dišal ob tvojem vznožju.

Manica! Bodi ti počitek sladak!

I. S.

— Kraljevska banska uprava obvešča, da je gospod minister prosvete pod P. br. 2443 z dne 24. januarja t. l. (odlok ministrstva prosvete O. N. br. 4733 z dne 25. januarja 1935.) odobril dopust vsem onim učiteljem narodnih šol ter telovadnim učiteljem srednjih in meščanskih šol, ki bodo sprejeti v tritedenski smučarski tečaj ministrstva za telesno vzgojo naroda. Dopust za učitelje telovadbe srednjih in meščanskih šol velja od 13. februarja do 9. marca (z vožnjo vred), a za učitelje narodnih šol od 3. do 27. februarja t. l. Ti dopusti se ne računajo v redni letni dopust. — Kraljevska banska uprava dravske banovine — prosvetni oddelek v Ljubljani.

— Učiteljski koledar 1935. dobijo zaradi velikega obsega (približno 600 strani) le naročniki (oni, ki so poslali naročnino do 1. II. t. l.) za Din 10.— Za vse ostale člane JUU znaša naročnina Din 12.—, a za nečlane in ustanove po Din 15.— Zaradi precejšnje teže koledarja bi posamezne pošiljke preveč obremenile združenje z visoko poštnino in bi se tudi platnice povkarile. Zato pošilja izvršni odbor JUU koledarje v večjih zavojih na predsednike sreskih društev, ki jih najlažje razdele naročnikom.

cikajo. »Zbogom — pa piši —. O Božiču se vidimo.«

Zaril sem se v vlak, zamižal in mislil, mislil — V Beogradu, na tem velikem ovinku svoje poti sem se utrujen spomnil Prešerna:

»Še naprej se pot mu kaže — —«

Pa »kufre doli« in »kufre gore«, pa hajd na jug. Brzee poln. Turisti, seljaki. Vse veselo — jaz sem otožen, zdvojen. Zraven mene je sedel zastaven železničar. Vpraša me: Kam? Povem mu — pa se je razveselil. On ga pozna — pa mi opiše — saj je vsako sredo doli. Hvala Bogu — vsaj ena dobra vest — a nisem mu verjel — prepolna je bila glava opazok od onih gori. Mislil sem si — ima pač dobro sree — pa vidi kako sem tužen — pa me hoče razvedriti. Hvala mu, kolikokrat sem se ga spomnil — videl ga nisem. Kramljala sva, z navdušenjem mi je razkazoval in tolmačil pokrajino, vpletal v opis dogodke iz svetovne vojne in starejše zgodovine. Napiši knjigo, sem si mislil, za naše šole — morda bo boljša od onih, ki se pišejo za denar. Iz nje bo vela silna ljubezen do rodne grude — stiskala bo mladini pest, v pesti orožje, da bi z njim zamogla očuvati in ohraniti, kar je bilo s krvjo pridobljeno. Poznal je vsako cesto, vsako višino, vedel je za dneve, generale, število topov — kot da je on vodil bitko — in vodil jo je — vodil v prvih vrstah. Ako ne bi bilo njega, bi polja letela mimo mene brezpomembno — brezpomembno kot so mi tolikokrat prej. V razgovoru mi je ponudil vina »kranjskega iz Samobora«. Po govoru je spoznal, da sem od gori. Tudi to pozna. Našteva mi imena, ljudi, ki je bil z njimi v službi ali v vojski — simpatični so mu, pošteni. Nazadnje kriza — ta nesrečna kriza. »I to će biti bolje verujete mi — eno več ide sva na bolje.«

Prijetna je bila vožnja do Skoplja. Tu je moj spremljevalec izstopil — izstopili so tudi ostali potniki — jaz še ne. Brzi se tu prelevi v osebnega. Nov narod, novi potniki — vse

— Povernikom Kmetijske matice. Uprava Kmetijske matice vljudno prosi p. n. učitelje, da nemudoma vrnejo nabiralne pole, ki so jim bile dostavljene za nabiranje naročnikov.

— Opozorilo. Pod rubriko »Stanovska organizacija JUU« priobčujemo tudi obvestila izvršnega odbora JUU, ki jih pošilja učiteljski presbiri in pa obvestila sekcije. Na to rubriko opozarjamo odbore sreskih društev, kakor tudi članstvo JUU.

Osebne zadeve

— Napredovali so učitelji(ce) v V. skupino z ukazom z dne 11. 8. 1934.: Mazi Olga iz Ljubljane, Zemljan Jerica iz Ljubljane, Urbančič Zofija iz Doba (Kam.), Kalan Rudolf iz Trbovelj (Laš.), Konečnik Franciška iz Selnice (Mar. l. br.), Kramer Janko iz Celja, Volmajer Karel iz Vučenice (Drav.), Jamšek Franjo iz Brega (Pt.), Cenčič Josip iz Rogateca (Šm.), Potočnik Anton iz Podsrede (Šm.). VI. skupino: Fabič Janko iz Cresnje (Konj.). Smolnikar Jadviga iz Slovenjgradca.

V VII. skupino: Požar Pavla iz Bohinj, Bistrica (Rad.), Pajtlar Pavla iz Litiče, Meliva Ana iz Unca (Log), Piskernik Helena iz Jezerskega (Kranj), Čampa Angela iz Podzemlja (Met.), Ritonja Hedvika iz Podove (Mar. d. br.), Šušteršič Franja iz Radmožancev (Dol. Len.), Čermelj Viktor iz Prevorja (Šm.), Čarğa Antonija iz Trbovelj-Vode (Laško), Strah Gabrijela iz Mirne (N. m.), Kovač Marija iz Tržišča (Krško), Svete Stanislav iz Golega, Podbevšek Stefanija iz Sostra (Lj. o.), Pucelj Ivana iz Dobrepolja (Koč.).

V VIII. skupino: Prelog Mihael iz Celja, Prisljan Jože iz Črne (Drav.), Smodič Anton iz Hajdine (Pt.), Cimerman Vilma iz Radmožancev (D. L.), Pergar Viktor iz Toplice pri Zagorju (Lit.), Švigelj Viktor iz St. Jerneja (Krško), Grum Ivan iz Gabrka (Šk. L.).

Učiteljski pravnik

— § Na vprašanje v pismu iz Maribora le odgovor: V takih primerih je predviden disciplinski postopek, kateremu sledi premešitev na drugo službeno mesto. — V bodoče prosim pravičen podpis.

Naša gospodarska organizacija

— g Članom Učit. samopomoči. Pri zadnjem razpošiljanju položnice se je zamešalo nekaj nepozornosti od zakonskih parov med samske in obratno. Uprava bo vse uredila. Kdor je nakazal preveč, se mu bo vpisalo v dobro, onim pa, ki nakažejo premalo, se bo primanjkljaj prištel za prihodnji mesec. Pojasnilo za tromesečno nakazilo imate v »Učit. tovarišu« od 31. januarja 1935. Zadruga uprava.

polno — pa hajd naprej. Teh, ki so tu vstopili nisem razumel, izginila je prejšnja zgovornost v vlak. Le po dva trije so se pomenkovali. — Jaz sam — dvakrat sam.

Njive in plodni vrtovi izginjajo — še malo, potem pa vse golo. Leno se vije umazani Vardar. Le ob njegovih bregih je zeleno — drugod vse pušto. In vendar vidim njive — obrane — puste, ožgane. Po cestah osli. Tam v rokavu Vardarja stoji v senc dneves čreda ovac do trebuha v vodi — mirno kakor slika. Vročina. Izza ovinka: kupi zemlje prekriti s slamo. Selo. Je mogoče? Da — saj vidim ljudi — vidim živino...

Veles — lepo mesto. Slikovito. Menda ga ni pri nas, pa tudi ne drugje, ki bi mu bilo slično. Z obeh strani Vardarja so na žive skale amfiteatralno razvrščene hišice. Na prvi pogled vse enake, orientalske. Tu je gimnazija in vojska. Dolgo mi je oko ležalo na tej pestri razvrstitvi. V sosednjem kupeju čujem radostne glasove — pogledam. Skupina nemških turistov potuje v Palestino. Pa so namečili objektivne na Veles. Skoda, da nas ni nihče prej opozoril na to znamenitost. Prisledem. Zadolovni so, veseli. Pokrajina jim je nad vse všeč. Morda bi bila tudi meni, da potujem za zabavo. Tožili so nad nevljudnostjo kondukterja. Pritožili se bodo, so rekli.

Za Velesom je svet še bolj pust. Na nekaterih mestih gol kamen. Bog ve, kako je dalje, proč od proge. Morda je potnik varan. Njemu je daño, da iz vlaka vidi le bližnjo pokrajino — po njej sodi vse. No — sem si mislil — jaz bom imel priliko pogledati tudi v notranjost — in ni mi žal.

Sv. Gjorgje. Moja zadnja postaja. Od tu do Devdelije je blizu, ni da bi govoril. Pred postajnim poslopijem stoji avto. Sv. Gjorgje — Kavadar. Še malo, si mislim, pa bo konec trpljenja. Ali pa začetek? Vstopim in se stisnem v kot. Zaskrbelo me je, kako bo v šoli. Avto je krenil. V meni je rastlo pričakovanje. Cesta grozna — a z obeh strani že čakajo kupi kamenja. Tam dalje